אנכי (סס ל׳ ג׳): **29.** נח׳ מנזרת ינחמנו בענין 1) כי התנחום מנוחה בנפש׳ והכלל כי אנשי לשוננו לא ישמרו בשמות דרך דקדוק הפעלים׳ וככה שמואל איננו מנזרת כי מה׳ שאלתיו (ס״ח ח׳ כ׳) רק השורק תחת החולם ואל תחמה איך יקרא שם אדם ככה כי כן צורישדי (במד׳ ח׳ ו׳) ואחרים רבים: ולא נלמוד מנזרת צרי [נ״ל מרגשות צדי״] ומעצבו דינו׳ על כן טעה האומר בידך כִּפְּרוּנִי לולא שאר עוֹרוֹנִי כרגשות הקרף והרו בעבור המשקל:

I. VI. ודע כי יש מלות כפעלים ולא יוכל אדם לעשות מהם כפי חפצו׳ אם ימצאו ככה בלשון עבר ולא יאמר עתיד מהם׳ כי הנח ויולד גם הולידו (נעיל ד׳ ה׳) שם הפועל הוא האמת׳ ומלת ילד (נעיל ד׳ י״ח) על זכר שהיה לו יֶלֶד ולא יוכל הזכר לאמר אֶלֶד או גֶלֶד והעד אם יִוָּלֵד לזכר 2): **3.** לא ידון׳ מעלומי הערין מגזרת וישב חרב אל נדנה (דה״י ח׳ כ״ח כ״ז)׳ [כמו] כי מולים היו (יהושע ה׳ ה׳) גם ונמלתם את בשר ערלתכם (בראש׳ י״ז ח׳) ורבים ככה: כשנם כמו באשר גם: **4.** ומלת הנפילים הפך הגבורים׳ וכני אדם יקראום ככה׳ כמו בת בבל השרורה (תהל׳ ל״ז ח׳) כרמות תפלה׳ וככה אימים (דנד׳ ב׳ י׳)׳ ויש אומרים כי שניהם כמו תואר יוצא 3): וילדו׳ בנות האדם׳ כי אין הפרש בפעלים העוברים בין זכרים לנקבות: **6.** וינחם יי׳ מנזרת לא ישקר ולא ינחם (ס״ח ט״ז כ״ט) המלה מלעיל כמו וילחם ישראל (במד׳ כ״ח ח׳) וינחם יחודה 4) (בראש׳ נ״ח י״ב) מנזרת חנחומים (ירמ׳ ט״ז ז׳) והמלה מלרע להפריש בין הטעמים: וחמפרש אל לבו נביאו לא הבין דרך המקרא ואיננו כי אם כמשמעו: **8.** חן׳ מפעלי הכפל:

1) נח is connected with ינחמו in meaning, but it is not etymologically derived from the verb ינחמו.

2) This remark either serves to explain that there is no future pual to ילד, or it belongs to iv. 18. The last words are probably incomplete. A proof is given that the kal of ילד is only used of the mother, not of the father; this is shown by referring to Gen. xvii. 17, where corresponding to the kal חִלֵּד, (applied to שרה), the niphal יִוָּלֵד is used with regard to Abraham.

3) נפילים "rendering powerless"; אימים "terrifying."

4) In our editions of the Bible the accent of וינחם, in the passage quoted, is on the penultima; Ibn Ezra either had in his copy וינחם יהודה, or referred here to וַיִּנָּחֵם יצחק (Gen. xxiv. 67).

פירוש

I. I. הנאון אמר כי בראשית בריאה ברא ה׳ חשמים שהם כמו הקו הסובב בענול והארץ שהיא הנקודה האמצעית ואחר שהקו והמוצק נבראים הנח האש והמים 1) שהם בין הקו ובין הנקודה נבראים על כן לא הזכירם הכתוב׳ וטעם והארץ היתה תהו וכהו כאשר בראה חיחה בכרח׳ ואין טענה מטלת לא תהו ברא (ישע׳ מ״ה י״ח) כי לא דבר הנביא על עת חבריאה רק על קצח [נ״ל העת] נצח וחמיד 2): והאומר 3) כי פירושו בראשית ברוא האלהים [וגו׳] והארץ היתח תהו׳ איננו נכון כי היה ראוי שיחל ראשית כמו ה׳ קנני ראשית דרכו (מלי ח׳ כ״ב) ועוד מה טעם לרו וחארץ׳ ועוד למה הזכיר הארץ לבדה והניח השמים׳ ועוד ראינו כי הנביא אומר ראיתי את הארץ והנח תהו (ירמ׳ ד׳ כ״ג) והנעדר איננו נראח׳ גם הנביא פירש דבריו והוא כי אין אדם ולא בהמה ועוף׳ כי משפט הנביאים לדבר ככרח כמו יהיח שבעתים (ישע׳ ל׳ כ״ו) שפירושו כאור שבעת ימים׳ ועוד כי אין מלת ברא באשר חשבו רבים לעשות את שאינו ישנו׳ והמוביח ויברא אלהים את האדם (בראש׳ ח׳ כ״ו) ויברא אלהים את התנינים (סס כ״ח) והנח מצאנו ואם בריאה יברא ה׳ (במד׳ ט״ז ל׳) שהוא כמו גזרה שגזר׳ וככה הכתוב (ישע׳ מ״ג ו׳) ולכבודי בראתיו שהוא הכח 4) בעצם 5) ואח״כ יצרתיו

1) יהיה כל אשר כתוכם נכרא כמים וכאש P. Earth and heaven being the extremes of the universe they include the four elements, two of which, water and fire, are here named as instances. The object of Ibn Ezra's remark is, to explain why the creation of all the four elements is not mentioned in this verse.

2) עת הבריאה "the moment of the creation;" עת נצח וחמיד "the space of time during which the things created continue to exist."

3) See Rashi and Ibn Ezra (P.) *ad locum*. The translation of the first two verses according to this view—as far as can be inferred from Ibn Ezra's objections against it—is as follows: "*Before* God created the heavens and the earth, the earth was *non-existing*, etc.," ראשית being synonymous with טרם. It is, however, possible that the criticism contained in the words אינו ככון כי היה refers to the Gaon's opinion mentioned before, namely, that in the first verse the creation of the four elements is described, and that the word בריאה must be supplied after בראשית. If this opinion were correct, Ibn Ezra argues, the text would have commenced ראשית instead of בראשית, את השמים and ראשית בריאה and את הארץ, being both in the objective case governed by ברא; a construction similar to that of קנני ראשית דרכו.

4) נתינת הכח Motot.

5) *i.e.*, the property given—by the divine command—to the then existing